

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Univerzita Karlova v Praze

Institut politologických studií

Posudek na disertační práci

Jiří Zákřavský:

Sport jako nástroj politiky nestátních národů. Případová studie fotbalu v Baskicku.

Problematika vztahu sportu a politiky patří dnes již ke standardním výzkumným tématům v oblasti studia národního vědomí a utváření národní identity, byť se tomuto tématu česká odborná veřejnost nevěnuje v takovém rozsahu a s takovým záběrem, který by odpovídal obecně akceptovanému odbornému názoru na relevantnost a závažnost této tematiky pro současný společenskovědní výzkum. V kontextu formování a posilování národního vědomí je problematika využití sportovních aktivit ještě zásadnější a lze proto ocenit, že se předložený text disertační práce na toto téma zaměřil. Současně však je nutné připomenout, že si autor zvolil takovou případovou studii, která je v odborném povědomí pokládána za jednu z typických ukázek provázanosti sportu, respektive fotbalu a politické proklamace národních požadavků. Případ Baskicka lze tak dle mého názoru pokládat za určité východisko k tomu, jak a proč se problematice vztahu fotbalu a národního vědomí věnovat a čím takový výzkum může politologii obohatit. Proto oceňuji rovněž skutečnost, že autor nesklouzl k deskripci fotbalových utkání a jejich analýze, ale zachoval si odstup a v celém textu se odpovídajícím způsobem vyjadřuje především k propojení sportovních aktivit s politickou scénou a stranickým zázemím. Práce tak podává nejen jasnou představu o významu, jaký byl sportovním aktivitám (a především fotbalu) ve španělském Baskicku věnován (a umožňoval i prezentaci národní identity v obdobích, v nichž jiná možnost pro zviditelnění ne-španělského národního vědomí fakticky neexistovala), ale poskytuje ucelený obraz o vývoji Španělska prakticky od 19. století do současnosti.

Zvolená struktura výkladu vycházející z definice pojmů a přiblížení konceptů relevantních pro daný typ analýzy, na níž navazuje konkrétní případ Baskicka, je logická a dává jak jasnou představu o problematice a důležitých aspektech sledované problematiky. Osobně

pokládám za vhodné, že se autor nespokojil s analýzou současného (tedy post-frankistického) vztahu sportovních aktivit a formování baskického národa, ale sledoval problematiku v historickém kontextu. To mu nejen umožnilo relevantním způsobem vymezit a vyzdvihnout podstatné okamžiky a rysy formování představ o významu sportu pro baskickou národní identitu a její posilování, ale umožnilo mu rovněž jasně a srozumitelně argumentovat ve prospěch myšlenky o propojení obou aktivit do jednotného ideového celku. Za opodstatněné rovněž pokládám začlenění sledované problematiky do mezinárodního kontextu. Argumentace je přesvědčivá, práce působí uceleně, komplexně a poskytuje jasnou a přehlednou představu nejen o jevu samotném, ale i důvodech, které stály v pozadí prosazování představ o významu sportu jakožto fenoménu posilujícího národní vědomí. Práce je současně psána čtivým jazykem a prakticky se v ní neobjevují žádné zásadní formální (stylistické) nedostatky (výjimku tvoří jen užívání pasivní formy, která v češtině není tak oblíbená – př. s. 181 „v tomto návrhu je hovořeno“ apod.).

Pokud jde o připomínky a náměty k diskusi, zastavila bych se pouze u několika tematických okruhů. Prvním z nich je otázka užití konceptu nacionalismus. Připomněla bych zde často se opakující diskusi o tom, do jaké míry (a zda vůbec) je opodstatněné (vhodné) používat právě tento pojem pro procesy spojené s formováním národní identity. Časté diskuse totiž, jak autor nesporně ví, se odvíjejí od problému převodu pojmů z angličtiny, respektive anglofonního prostředí do jiných (kulturně) odlišných společností; je možné připomenout rozsáhlou diskusi na toto téma, kterou mezi sebou vedli M. Hroch a E. Gellner. Mohl by se autor v průběhu obhajoby své disertace k tomuto tématu-problému vyjádřit a případně diskusi shrnout s ohledem na svá stanoviska k takto postavenému problému? V tomto kontextu bych měla ještě jednu otázku, a to zda lze sledované téma (baskické národní vědomí a sport) spojit s konceptem M. Hrocha a pokud ano, v jaké fázi formování národa se sport stává (může stát) součástí šíření národního povědomí či posilování národního vědomí (alespoň v konkrétním zvoleném baskickém případě).

Pokud jde o konstrukci baskické národní identity, v textu postrádám vysvětlení, proč se rozebíraný a nesporně zajímavý koncept baskického národa prezentovaný Aranou nestal součástí vědomí širší veřejnosti a ztratil „praktickou“ použitelnost. Bylo by možné důvody

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Univerzita Karlova v Praze

Institut politologických studií

přiblížit? V této souvislosti bych si dovolila vyjádřit určitou nejistotu týkající se formulace na s. 171, která se týká vymezení Baskicka jakožto transhraničního regionu. Bylo by možné se u tohoto tématu v obhajobě rovněž zastavit?

Závěrem mohu jen shrnout, že předložená práce dle mého názoru splňuje všechny požadavky na kvalitní disertační text. Mohu ji proto doporučit k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení doporučuji udělit titul Ph.D.

V Praze, dne 6. září 2016

prof. PhDr. Blanka Říchová, CSc.

katedra politologie IPS FSV UK